

DIREKTIIVIT

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI (EU) 2019/633,

annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019,

hyvän kauppatavan vastaisista käytännöistä yritysten välisissä suhteissa maataloustuote- ja elintarvikeketjussa

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 43 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽²⁾,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä ⁽³⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Maataloustuote- ja elintarvikeketjussa on yleistä, että maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden tavarantoimittajien ja ostajien neuvotteluvoima on merkittävästi epätasapainossa. Tämä neuvotteluvoiman epätasapaino johtaa todennäköisesti hyvän kauppatavan vastaisiin käytäntöihin, kun suuremmat ja vaikutusvaltaisemmat kauppakumppanit pyrkivät noudattamaan myyntitapahtuman osalta tiettyjä käytäntöjä tai sopimusjärjestelyjä, jotka ovat niiden oman edun mukaisia. Tällaiset käytännöt voivat esimerkiksi poiketa jyrkästi hyvästä kauppatavasta, olla kunniallisen ja vilpittömän menettelyn vastaisia ja olla yhden kauppakumppanin yksipuolisesti toiselle määräämiä, aiheuttaa taloudellisen riskin perusteettoman ja suhteettoman siirtymisen yhdeltä kauppakumppanilta toiselle tai aiheuttaa yhdelle kauppakumppanille oikeuksien ja velvoitteiden merkittävän epätasapainon. Jotkin käytännöt saattavat olla räikeästi hyvän kauppatavan vastaisia, vaikka ne olisivat molempien osapuolten hyväksymiä. Hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen osalta olisi otettava käyttöön unionin suojelun vähimmäistaso, jotta voidaan vähentää tällaisten käytäntöjen esiintymistä, sillä ne vaikuttavat todennäköisesti kielteisesti maatalousväestön elintasoon. Tämän direktiivin mukainen vähimmäistason yhdenmukaistaminen antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden hyväksyä tai pitää voimassa kansallisia sääntöjä, jotka menevät tässä direktiivissä lueteltuja hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä pidemmälle.
- (2) Vuoden 2009 jälkeen kolmessa komission julkaisussa (komission 28 päivänä lokakuuta 2009 antama tiedonanto toimivammasta elintarvikeketjusta Eurooppaan, komission 15 päivänä heinäkuuta 2014 antama tiedonanto hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen torjunnasta yritysten välisessä elintarvikeketjussa ja komission 29 päivänä tammikuuta 2016 antama kertomus yritysten välisistä hyvän kauppatavan vastaisista käytännöistä elintarvikeketjussa) on keskitytty elintarvikeketjun toimintaan, myös hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen esiintymiseen. Komissio ehdotti toivottavia ominaisuuksia kansallisiin ja vapaaehtoisin hallintokehyksiin, jotka koskevat hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä elintarvikeketjussa. Kaikkia näitä ominaisuuksia ei ole otettu osaksi lainsäädäntökehystä tai vapaaehtoisia hallintojärjestelyitä jäsenvaltioissa, ja tällaisten käytäntöjen esiintyminen on pysynyt edelleen unionissa käytävän poliittisen keskustelun keskiössä.
- (3) Komission johtama elintarvikeketjun toiminnan parantamista käsittelevä korkean tason foorumi hyväksyi vuonna 2011 elintarvikeketjun vertikaalisia suhteita koskevia hyvän käytännön periaatteita, joista elintarvikeketjun toimijoiden enemmistöä edustavat järjestöt olivat sopineet. Nämä periaatteet muodostivat perustan vuonna 2013 käynnistetylle SCI-toimitusketjualoitteelle (Supply Chain -aloittele).

⁽¹⁾ EUVL C 440, 6.12.2018, s. 165.

⁽²⁾ EUVL C 387, 25.10.2018, s. 48.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 12. maaliskuuta 2019 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 9. huhtikuuta 2019.

- (4) Euroopan parlamentti kehotti 7 päivänä kesäkuuta 2016 hyvän kauppatavan vastaisista käytännöistä elintarvikeketjussa antamassaan päätöslauselmassa ⁽⁴⁾ komissiota esittämään ehdotuksen hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä koskevaksi unionin lainsäädäntökehykseksi. Neuvosto kehotti 12 päivänä joulukuuta 2016 antamissaan päätelmissä viljelijöiden aseman vahvistamisesta elintarvikeketjussa ja hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen torjunnasta komissiota tekemään kohtuullisessa ajassa vaikutustenarvioinnin, jonka perusteella voitaisiin ehdottaa unionin lainsäädäntökehystä tai muita kuin lainsäädäntötoimenpiteitä hyvän kauppatavan vastaisiin käytäntöihin puuttumiseksi. Komissio on laatinut vaikutustenarvioinnin, jota edelsivät avoin julkinen kuuleminen ja kohdennetut kuulemiset. Lisäksi komissio on antanut lainsäädäntöprosessin aikana tietoja, joiden mukaan suuret toimijat edustavat huomattavaa osuutta tuotannon kokonaisarvosta.
- (5) Maataloustuote- ja elintarvikeketjussa toimii eri toimijoita maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden eri tuotanto-, jalostus-, markkinointi-, jakelu- ja vähittäismyyntivaiheissa. Kyseinen ketju on selkeästi tärkein kanava, jolla maataloustuotteet ja elintarvikkeet tuodaan ”pellolta pöytään”. Nämä toimijat käyvät kauppaa maataloustuotteilla ja elintarvikkeilla eli maatalouden alkutuotteilla, myös kalastus- ja vesiviljelytuotteilla, jotka on lueteltu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen liitteessä I, ja tuotteilla, joita ei luetella kyseisessä liitteessä mutta jotka on jalostettu käytettäväksi elintarvikkeena käyttäen kyseisessä liitteessä lueteltuja tuotteita.
- (6) Kaikkeen taloudelliseen toimintaan kuuluu olennaisena osana liiketoimintariski, mutta maataloustuotantoon liittyy erityisen leimallisesti epävarmuus, koska se riippuu biologisista prosesseista ja se on lisäksi alttiina sääolosuhteille. Tätä epävarmuutta lisää se, että maataloustuotteet ja elintarvikkeet ovat enemmän tai vähemmän pilaantuvia ja kausiluonteisia. Nykyinen maatalouspolitiikan toimintaympäristö on selkeästi aiempaa markkina-suuntautuneempi, ja hyvän kauppatavan vastaisilta käytännöiltä suojelusta on tullut tärkeämpää maataloustuote- ja elintarvikeketjussa toimivien toimijoiden kannalta.
- (7) On huomattava erityisesti, että tällaiset hyvän kauppatavan vastaiset käytännöt vaikuttavat todennäköisesti kielteisesti maatalousväestön elintasoon. Kyseisen vaikutuksen katsotaan olevan joko suoraa, silloin kun se koskee maataloustuottajia ja niiden organisaatioita tavarantoimittajina, tai epäsuoraa, silloin kun maataloustuote- ja elintarvikeketjussa esiintyvien hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen seuraukset kertautuvat tavalla, joka vaikuttaa kielteisesti kyseisen ketjun alkutuottajiin.
- (8) Suurimmassa osassa jäsenvaltioita, joskaan ei kaikissa, on erityisiä kansallisia sääntöjä, joilla suojellaan tavarantoimittajia hyvän kauppatavan vastaisilta käytännöiltä, joita esiintyy yritysten välisissä suhteissa maataloustuote- ja elintarvikeketjussa. Sopimusoikeuteen tai itsesääntelyaloitteisiin turvautuminen on mahdollista, mutta pelko kaupallisista kostotoimista valituksen tekijää kohtaan sekä tällaisten käytäntöjen riittauttamiseen liittyvät taloudelliset riskit rajoittavat näiden muutoksenhakukeinojen käytännön arvoa. Joissakin jäsenvaltioissa, joissa on hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä koskevia erityissääntöjä, on sen vuoksi annettu hallintoviranomaisille valtuudet tällaisten sääntöjen täytäntöönpanon valvontaan. Jäsenvaltioiden hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä koskeville säännöille – sikäli kuin niitä on – on kuitenkin ominaista se, että ne eroavat merkittävästi toisistaan.
- (9) Toimijoiden lukumäärä ja koko vaihtelevat maataloustuote- ja elintarvikeketjun eri vaiheissa. Neuvotteluvoiman erot, joihin vaikuttaa tavarantoimittajan taloudellinen riippuvuus ostajasta, johtavat todennäköisesti siihen, että suuremmat toimijat määräävät hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä pienemmille toimijoille. Dynaamisen lähestymistavan, joka perustuu tavarantoimittajan ja ostajan suhteelliseen kokoon vuotuisen liikevaihdon osalta, olisi tarjottava parempi suoja hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä vastaan sitä eniten tarvitseville toimijoille. Hyvän kauppatavan vastaiset käytännöt ovat erityisen vahingollisia maataloustuote- ja elintarvikeketjun pienille ja keskisuurille yrityksille, jäljempänä ’pk-yritykset’. Pk-yrityksiä suurempia yrityksiä, joiden vuotuinen liikevaihto ei ylitä 350 000 000 euroa, olisi myös suojeltava hyvän kauppatavan vastaisilta käytännöiltä, jotta vältetään kustannukset, joita aiheutuu tällaisten käytäntöjen siirtymisestä eteenpäin koskemaan maataloustuottajia. Maataloustuottajiin kohdistuva kertautuva vaikutus näyttää olevan erityisen merkittävä yrityksillä, joiden vuotuinen liikevaihto on enintään 350 000 000 euroa. Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden, mukaan lukien jalostetut tuotteet, väliportaan tavarantoimittajien suojelulla voidaan myös välttää kaupan ohjautuminen pois maataloustuottajilta ja niiden yhteenliittymiltä, jotka tuottavat jalostettuja tuotteita, sellaisille tavarantoimittajille, joita suojele ei koske.
- (10) Tässä direktiivissä säädetyn suojelun pitäisi hyödyttää maataloustuottajia ja luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka toimittavat maataloustuotteita ja elintarvikkeita, mukaan lukien tuottajaorganisaatiot riippumatta siitä, ovatko ne hyväksytyjä vai eivät, ja tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymät riippumatta siitä, ovatko ne hyväksytyjä vai eivät, niiden suhteellisesta neuvotteluvoimasta riippuen. Kyseisiin tuottajaorganisaatioihin ja tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymiin kuuluvat osuuskunnat. Nämä tuottajat ja henkilöt ovat

(4) EUVL C 86, 6.3.2018, s. 40.

erityisen alttiita hyvän kauppatavan vastaisille käytännöille ja kykenevät heikoiten selviytymään niistä ilman kielteisiä vaikutuksia taloudelliselle elinkelpoisuudelleen. Niiden tavarantoimittajien luokkien osalta, joita tässä direktiivissä tarkoitettu suojelu koskee, on syytä huomata, että merkittävä osa viljelijöiden muodostamista osuuskunnista on pk-yrityksiä suurempia yrityksiä, joiden vuotuinen liikevaihto ei ylitä 350 000 000 euroa.

- (11) Tämän direktiivin soveltamisalan olisi katettava kaupalliset toimet riippumatta siitä, toteutetaanko ne yritysten välillä vai yritysten ja viranomaisten välillä ottaen huomioon, että viranomaisiin olisi sovellettava samoja vaatimuksia niiden ostaessa maataloustuotteita ja elintarvikkeita. Tätä direktiiviä olisi sovellettava kaikkiin ostajana toimiviin viranomaisiin.
- (12) Unionin tavarantoimittajia olisi suojeltava hyvän kauppatavan vastaisilta käytännöiltä, joita harjoittavat ostajat, jotka ovat sijoittautuneet samaan jäsenvaltioon kuin tavarantoimittaja tai eri jäsenvaltioon kuin tavarantoimittaja ja lisäksi hyvän kauppatavan vastaisilta käytännöiltä, joita harjoittavat unionin ulkopuolelle sijoittautuneet ostajat. Tällaisella suojelulla voitaisiin välttää mahdolliset tahattomat seuraukset, kuten sijoittautumispaikan valitseminen sovellettavien sääntöjen perusteella. Unionin ulkopuolelle sijoittautuneita tavarantoimittajia olisi myös suojeltava hyvän kauppatavan vastaisilta käytännöiltä niiden myydessä maataloustuotteita ja elintarvikkeita unioniin. Tällaiset tavarantoimittajat ovat yhtä alttiita hyvän kauppatavan vastaisille käytännöille, ja lisäksi laajemmalla suojalla voitaisiin myös välttää kaupan ohjautuminen tahattomasti sellaisille tavarantoimittajille, joita suojelu ei koske, mikä heikentäisi unionin tavarantoimittajien suojelua.
- (13) Tietyt maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden myynnin liitännäispalvelut olisi sisällytettävä tämän direktiivin soveltamisalaan.
- (14) Tätä direktiiviä olisi sovellettava liiketoimintaan, jota suuremmat toimijat harjoittavat sellaisia toimijoita kohtaan, joilla on vähemmän neuvotteluvoimaa. Asianmukainen tapa arvioida suhteellista neuvotteluvoimaa on eri toimijoiden vuotuinen liikevaihto. Vaikka kyseessä on arvio, tämä kriteeri mahdollistaa sen, että toimijat voivat ennakoita, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia niillä on tämän direktiivin mukaisesti. Suojelulla olisi oltava yläraja, jonka olisi estettävä sellaisten toimijoiden suojeleminen, jotka eivät ole alttiita tai ovat merkittävästi vähemmän alttiita hyvän kauppatavan vastaisille käytännöille kuin niiden pienemmät kumppanit tai kilpailijat. Sen vuoksi tässä direktiivissä vahvistetaan toimijoiden liikevaihtoon perustuvia luokkia, joiden mukaisesti suojelua toteutetaan.
- (15) Koska hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä voi esiintyä maataloustuotteen tai elintarvikkeen myynnin kaikissa vaiheissa ennen myyntitapahtumaa, sen aikana tai sen jälkeen, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tätä direktiiviä sovelletaan tällaisiin käytäntöihin riippumatta siitä, koska ne esiintyvät.
- (16) Tehtäessä päätöstä siitä, pidetäänkö tiettyä kaupan käytäntöä hyvän kauppatavan vastaisena, on tärkeää pientää riskiä siitä, että rajoitetaan osapuolten välillä sovittujen oikeudenmukaisten ja tehokkuutta luovien sopimusten käyttöä. Tämän vuoksi on aiheellista erottaa toisistaan käytännöt, joista osapuolet ovat sopineet selkeästi ja yksiselitteisesti toimitussopimuksissa tai myöhemmin tehdyissä sopimuksissa, ja käytännöt, joita esiintyy liiketoimen aloittamisen jälkeen ilman että niistä on sovittu etukäteen, joten ainoastaan yksipuolisesti ja takautuvasti tehdyt muutokset näihin toimitussopimuksen selkeisiin ja yksiselitteisiin ehtoihin kielletään. Joitakin kaupan käytäntöjä pidetään kuitenkin hyvän kauppatavan vastaisina luonnostaan, eikä niihin pitäisi soveltaa osapuolten sopimusvapautta.
- (17) Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maksujen viivästyminen, mukaan lukien pilaantuvien tuotteiden maksujen viivästyminen, ja pilaantuvien tuotteiden tilausten peruuttaminen lyhyellä varoitusajalla vaikuttavat kielteisesti tavarantoimittajan taloudelliseen elinkelpoisuuteen ilman, että tämä saisi vastineeksi hyötyä. Tällaiset käytännöt olisi näin ollen kiellettävä. Tässä yhteydessä on asianmukaista vahvistaa pilaantuvien maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden määritelmä tämän direktiivin soveltamista varten. Elintarvikelainsäädäntöön liittyvissä unionin säädöksissä käytetyt määritelmät liittyvät erilaisiin tavoitteisiin, kuten terveyteen ja elintarviketurvallisuuteen, eivätkä ne sen vuoksi sovellu tämän direktiivin tarkoituksia varten. Tuote olisi katsottava pilaantuvaksi, jos on odotettavissa, että siitä tulee myytäväksi kelpaamaton 30 päivän kuluessa tavarantoimittajan toteuttamasta viimeisestä sadonkorjuu-, tuotanto- tai jalostustoimesta riippumatta siitä, onko tuotetta myynnin jälkeen jalostettu edelleen ja riippumatta siitä, onko tuotetta myynnin jälkeen käsitelty muiden sääntöjen, erityisesti elintarviketurvallisuuden sääntöjen, mukaisesti. Pilaantuvat tuotteet käytetään tai myydään yleensä nopeasti. Pilaantuvien tuotteiden maksut, jotka suoritetaan yli 30 päivää toimituksen jälkeen tai 30 päivää sovittuun toimituskauten päättymisen jälkeen, jos tuotteita toimitetaan säännöllisesti, tai 30 päivää maksettavan määrän vahvistamispäivän jälkeen, eivät ole hyvän kauppatavan mukaisia. Viljelijöitä ja heidän maksuvalmiuttaan koskevan suojelun lisäämiseksi muiden maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden toimittajien ei pitäisi joutua odottamaan maksua pidempään kuin 60 päivää toimituksen jälkeen, 60 päivää sovittuun toimituskauten päättymisen jälkeen, jos tuotteita toimitetaan säännöllisesti, tai 60 päivää maksettavan määrän vahvistamispäivän jälkeen.

Kyseisiä rajoituksia olisi sovellettava ainoastaan maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden myyntiin liittyviin maksuihin, ei muihin maksuihin, kuten osuuskunnan jäsenilleen suorittamiin lisämaksuihin. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/7/EU⁽⁵⁾ mukaisesti päivää, jona sovittua toimituskautta koskeva maksettava määrä on vahvistettu, olisi myös voitava pitää tätä direktiiviä sovellettaessa laskun antamispäivänä tai päivänä, jona ostaja on sen vastaanottanut.

- (18) Tässä direktiivissä vahvistetut maksuviivästyksiä koskevat säännökset muodostavat maataloustuote- ja elintarvikkealalle erityissäännöt suhteessa direktiivissä 2011/7/EU vahvistettuihin maksuaikoja koskeviin säännöksiin. Tässä direktiivissä säädetyt maksuviivästyksiä koskevat säännökset eivät saisi vaikuttaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013⁽⁶⁾ 172 a artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin arvon jakamista koskevista lausekkeista. Jotta turvataan koulujärjestelmän moitteeton toiminta asetuksen (EU) N:o 1308/2013 23 artiklan mukaisesti, tässä direktiivissä vahvistettuja maksuviivästyssäännöksiä ei pitäisi soveltaa maksuihin, jotka ostaja (eli tuen hakija) suorittaa tavarantoimittajalle koulujärjestelmän puiteissa. Ottaen huomioon terveydenhuoltopalveluja tarjoavien julkisyhteisöjen haasteet terveydenhuollon priorisoinnissa tavalla, joka varmistaa tasapainon yksittäisten potilaiden tarpeiden ja taloudellisten resurssien välillä, näitä säännöksiä ei pitäisi myöskään soveltaa direktiivin 2011/7/EU 4 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin terveydenhuoltopalveluja tarjoaviin julkisyhteisöihin.
- (19) Viininvalmistukseen tarkoitetuilla rypäleillä ja puristemehulla on erityispiirteitä, koska rypäleet korjataan vain hyvin rajallisena aikana vuodesta, mutta niitä käytetään joissakin tapauksissa vasta vuosia myöhemmin myytävän viinin valmistukseen. Kyseisen erityistilanteen huomioon ottamiseksi tuottajaorganisaatiot ja toimialakohtaiset organisaatiot ovat perinteisesti kehittäneet tällaisten tuotteiden toimittamista koskevia vakiosopimuksia. Tällaisissa vakiosopimuksissa vahvistetaan erityiset maksuajat maksueriä varten. Koska tavarantoimittajat ja ostajat käyttävät kyseisiä vakiosopimuksia monivuotisiin järjestelyihin, ne antavat maataloustuottajille paitsi kestävien myyntisuhteiden tuomaa turvaa myös lisäävät toimitusketjun vakautta. Jos tällaisia vakiosopimuksia on laatinut hyväksytty tuottajaorganisaatio, toimialakohtainen organisaatio tai tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymä, ja jäsenvaltio on tehnyt niistä velvoittavia asetuksen (EU) N:o 1308/2013 164 artiklan mukaisesti ("soveltamisalan laajentaminen") ennen 1 päivää tammikuuta 2019 tai jos jäsenvaltio uusii vakiosopimusten soveltamisalan laajentamisen ilman, että maksuehtoja muutetaan merkittävästi rypäleiden ja puristemehun toimittajien vahingoksi, tässä direktiivissä vahvistettuja maksuviivästyssäännöksiä ei pitäisi soveltaa tällaisiin sopimuksiin, jotka on tehty viininvalmistukseen tarkoitettujen rypäleiden ja puristemehun toimittajien ja niiden suorien ostajien välillä. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle hyväksytyjen tuottajaorganisaatioiden, toimialakohtaisten organisaatioiden ja tuottajaorganisaatioiden yhteenliittymien sopimuksista asetuksen (EU) N:o 1308/2013 164 artiklan 6 kohdan mukaisesti.
- (20) Pilaantuvien tuotteiden peruuttamista alle 30 päivän varoitusajalla olisi pidettävä hyvän kauppatavan vastaisena, koska tavarantoimittajan ei ole välttämättä mahdollista löytää kyseisille tuotteille vaihtoehtoisia ostajia. Tiettyjen alojen tuotteiden peruuttaminen tätä lyhyemmälläkin varoitusajalla saattaa kuitenkin silti jättää tavarantoimittajille riittävästi aikaa myydä tuotteet muualla tai käyttää ne itse. Jäsenvaltioiden olisi näin ollen voitava asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa asettaa tällaisilla aloilla peruuttamiselle lyhyempiä varoitusajoja.
- (21) Vahvempien ostajien ei pitäisi muuttaa hyväksytyjä sopimusehtoja yksipuolisesti esimerkiksi poistamalla toimitussopimukseen kuuluvia tuotteita valikoimasta. Tätä ei pitäisi kuitenkaan soveltaa tilanteissa, joissa tavarantoimittajan ja ostajan välillä on sopimus, jossa nimenomaisesti todetaan, että ostaja voi myöhemmin tarkentaa jotakin liiketoimeen liittyvää konkreettista seikkaa tulevien tilausten osalta. Tällainen seikka voisi esimerkiksi koskea tilattavia määriä. Tietyllä hetkellä tehty sopimus ei välttämättä kata kaikkia tavarantoimittajan ja ostajan väliseen liiketoimeen liittyviä näkökohtia.
- (22) Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden tavarantoimittajien ja ostajien olisi voitava neuvotella vapaasti myyntitapahtumista, mukaan lukien hinnoista. Tällaisissa neuvotteluissa käsitellään myös maksuja, jotka koskevat ostajan tavarantoimittajalle tarjoamia palveluja, kuten tuotevalikoimaan sisällyttämistä, markkinointia ja myynninedistämistä. Sen sijaan jos ostaja veloittaa tavarantoimittajalta maksuja, jotka eivät liity tiettyyn myyntitapahtumaan, tällaista käytäntöä olisi pidettävä hyvän kauppatavan vastaisena ja se olisi kiellettävä tämän direktiivin mukaisesti.
- (23) Vaikka velvoitetta käyttää kirjallisia sopimuksia ei pitäisi olla, kirjallisten sopimusten käyttö maataloustuote- ja elintarvikeketjussa voi edistää tiettyjen hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen torjumista. Näin ollen ja tavarantoimittajien suojelemiseksi kyseisiltä hyvän kauppatavan vastaisilta käytännöiltä tavarantoimittajilla tai

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/7/EU, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, kaupallisissa toimitissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta (EUVL L 48, 23.2.2011, s. 1).

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1308/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 922/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 671).

niiden yhteenliittymillä olisi oltava oikeus pyytää kirjallista vahvistusta toimitussopimuksen ehdoista silloin, kun kyseiset ehdot on jo hyväksytty. Tällaisissa tapauksissa sitä, että ostaja kieltäytyy vahvistamasta toimitussopimuksen ehtoja kirjallisesti, olisi pidettävä hyvän kauppatavan vastaisena käytäntönä, joka olisi kiellettävä. Jäsenvaltiot saattavat lisäksi määrittää, jakaa ja edistää pitkän aikavälin sopimusten tekemistä koskevia parhaita käytäntöjä, joilla pyritään vahvistamaan tuottajien neuvotteluasemaa maataloustuote- ja elintarvikeketjussa.

- (24) Tällä direktiivillä ei yhdenmukaisteta todistustaakkaa koskevia sääntöjä, joita sovelletaan kansallisten valvontaviranomaisten kanssa käytävissä menettelyissä, eikä sillä yhdenmukaisteta toimitussopimusten määritelmää. Näin ollen todistustaakkaa koskevat säännöt ja toimitussopimusten määritelmä ovat jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaisia.
- (25) Tavarantoimittajien olisi voitava tehdä tämän direktiivin mukaisesti valituksia tietyistä hyvän kauppatavan vastaisista käytännöistä. Se, että ostajat toteuttavat tai uhkaavat toteuttaa kaupallisia kostotoimia tavarantoimittajia vastaan, kun nämä käyttävät oikeuksiaan, esimerkiksi poistamalla tuotteita valikoimasta, vähentämällä tuotteiden tilausmääriä tai lopettamalla tietyt ostajan tavarantoimittajalle tarjoamat palvelut, kuten tavarantoimittajien tuotteiden markkinoinnin tai myynninedistämisen, olisi kiellettävä ja sitä olisi pidettävä hyvän kauppatavan vastaisena käytäntönä.
- (26) Tavallisesti ostaja vastaa kustannuksista, joita aiheutuu maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden varastoisesta, esillä pitämisestä tai tuotevalikoimaan sisällyttämisestä taikka kyseisten tuotteiden asettamisesta saataville markkinoilla. Tästä seuraa, että tämän direktiivin mukaisesti olisi kiellettävä se, että tavarantoimittajalta veloitetaan kyseisistä palveluista joko ostajalle tai kolmannelle osapuolelle suoritettava maksu, ellei maksusta ole sovittu selkeästi ja yksiselitteisesti toimitussopimuksen tekemisen yhteydessä tai muussa ostajan ja tavarantoimittajan välillä myöhemmin tehdyssä sopimuksessa. Jos tällaisesta maksusta sovitaan, sen olisi perustuttava puolueettomiin ja kohtuullisiin arvioihin.
- (27) Jotta tavarantoimittajan osallistumista maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden myynninedistämisestä, markkinoinnista tai mainonnasta, mukaan lukien myynninedistämisesittelyt myymälöissä ja myyntikampanjat, aiheutuviin kustannuksiin voisi pitää hyvän kauppatavan mukaisena, näistä maksuista olisi sovittava selkeästi ja yksiselitteisesti toimitussopimuksen tekemisen yhteydessä tai muussa ostajan ja tavarantoimittajan välillä myöhemmin tehdyssä sopimuksessa. Muuten ne olisi kiellettävä tämän direktiivin mukaisesti. Jos tällaisesta maksusta sovitaan, sen olisi perustuttava puolueettomiin ja kohtuullisiin arvioihin.
- (28) Jäsenvaltioiden olisi nimettävä valvontaviranomaiset, jotta voidaan varmistaa tässä direktiivissä säädettyjen kieltojen tehokas täytäntöönpanon valvonta. Kyseisten viranomaisten olisi pystyttävä toimimaan joko omasta aloitteestaan tai sellaisten osapuolten esittämien valitusten, jotka ovat kärsineet hyvän kauppatavan vastaisista käytännöistä maataloustuote- ja elintarvikeketjussa, väärinkäytösten paljastajien tekemien valitusten tai nimettömien valitusten pohjalta. Jos valvontaviranomainen katsoo, ettei se voi asettaa valitusta etusijalle, sen olisi ilmoitettava tästä valituksen tekijälle ja esitettävä siihen syyt. Jos valituksen tekijä pyytää henkilöllisyytensä pitämistä luottamuksellisena kaupallisten kostotoimien pelossa, jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten olisi ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin.
- (29) Jos jäsenvaltiossa on enemmän kuin yksi valvontaviranomainen, sen olisi nimettävä yksi yhteyspiste valvontaviranomaisten välisen ja komission kanssa tehtävän tehokkaan yhteistyön helpottamiseksi.
- (30) Tavarantoimittajille saattaa olla esimerkiksi kielellisistä syistä helpompaa osoittaa valitukset oman jäsenvaltionsa valvontaviranomaiselle. Täytäntöönpanon valvonnan näkökulmasta voisi kuitenkin olla tehokkaampaa tehdä valitus sen jäsenvaltion valvontaviranomaiselle, johon ostaja on sijoittautunut. Tavarantoimittajien olisi saatava valita, mille viranomaiselle ne haluavat valitukset osoittaa.
- (31) Tuottajaorganisaatioiden, muiden tavarantoimittajaorganisaatioiden ja tällaisten organisaatioiden yhteenliittymien, mukaan lukien niitä edustavien järjestöjen, tekemillä valituksilla voidaan suojata sellaisten organisaation yksittäisten jäsenten henkilöllisyys, jotka katsovat, että hyvän kauppatavan vastaiset käytännöt ovat vaikuttaneet heihin. Muilla organisaatioilla, joilla on oikeutettu etu edustaa tavarantoimittajia, olisi myös oltava oikeus tehdä valituksia tavarantoimittajan pyynnöstä ja tämän edun mukaisesti, mikäli tällaiset organisaatiot ovat riippumattomia, voittoa tavoittelemattomia oikeushenkilöitä. Sen vuoksi jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten olisi voitava hyväksyä tällaisten tahojen tekemät valitukset ja toimia niiden pohjalta ja suojella samalla ostajan menettelyllisiä oikeuksia.
- (32) Nimetyillä valvontaviranomaisilla olisi oltava kaikki tarvittavat resurssit ja asiantuntemus, jotta ne voivat varmistaa, että hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen kieltö pannaan tehokkaasti täytäntöön.

- (33) Jäsenvaltioiden valvontaviranomaisilla olisi oltava tarvittavat valtuudet ja asiantuntemus suorittaa tutkimuksia. Valtuuksien antaminen kyseisille viranomaisille ei tarkoita, että niiden on käytettävä kyseisiä valtuuksia kussakin suorittamassaan tutkimuksessa. Valtuuksiensa nojalla valvontaviranomaisten olisi esimerkiksi voitava kerätä tehokkaasti tosiasioihin perustuvaa tietoa, ja valvontaviranomaisilla olisi oltava toimivalta määrätä lopettamaan kielletty käytäntö tarpeen mukaan.
- (34) Ehkäisevät tekijät, kuten toimivalta määrätä sakkoja tai käynnistää menettelyjä, esimerkiksi tuomioistuinmenettelyjä, sakkojen määräämiseksi ja toimivalta määrätä muita yhtä tehokkaita seuraamuksia ja käynnistää menettelyjä niiden määräämiseksi sekä toimivalta julkaista tutkimusten tuloksia, mukaan lukien sellaisten tietojen julkaiseminen, jotka liittyvät rikkomuksiin syyllistyneisiin ostajiin, voivat kannustaa käyttäytymisen muutoksiin ja osapuolten sopimiseen oikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa, minkä vuoksi niiden olisi kuuluttava osana valvontaviranomaisten valtuuksiin. Sakot voivat olla erityisen tehokkaita ja varoittavia. Valvontaviranomaisen olisi kuitenkin voitava kussakin yksittäisessä tutkimuksessa päättää, mitä valtuuksistaan se käyttää ja määrääkö se sakon tai muun yhtä tehokkaan seuraamuksen tai käynnistääkö se menettelyt sakon tai muun yhtä tehokkaan seuraamuksen määräämiseksi.
- (35) Valvontaviranomaisille annettujen valtuuksien käyttöön tämän direktiivin nojalla olisi sovellettava asianmukaisia suojatoimia, jotka täyttävät unionin oikeuden ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan yleisten periaatteiden vaatimukset Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, mukaan luettuna ostajan puolustus-oikeuksien kunnioittaminen.
- (36) Komission ja jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä, jotta varmistetaan yhteinen lähestymistapa tässä direktiivissä vahvistettujen sääntöjen soveltamiseen. Valvontaviranomaisten olisi erityisesti tarjottava toisilleen vastavuoroista apua esimerkiksi jakamalla tietoja ja avustamalla tutkimuksissa, joilla on valtioiden rajat ylittävä ulottuvuus.
- (37) Edistääkseen tehokasta täytäntöönpanon valvontaa komissio auttaa järjestämään jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten välillä säännöllisiä kokouksia, joissa voidaan jakaa tämän direktiivin säännösten soveltamisen kannalta asiaankuuluvia tietoja, parhaita käytäntöjä, tietoja uusimmasta kehityksestä, valvontakäytäntöjä ja suosituksia.
- (38) Kyseisten vaihtojen helpottamiseksi komission olisi perustettava julkinen verkkosivusto, jossa on kansallisia valvontaviranomaisia koskevia viittauksia sekä tietoa kansallisista toimenpiteistä, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallisista lainsäädäntöä.
- (39) Koska suurimmassa osassa jäsenvaltioita on jo hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä koskevia kansallisia sääntöjä, jotka tosin eroavat toisistaan, on aiheellista käyttää direktiiviä ottamaan käyttöön suojelun vähimmäistaso unionin oikeudessa. Tämän pitäisi antaa jäsenvaltioille mahdollisuus sisällyttää asiaa koskevat säännöt kansalliseen oikeusjärjestykseen siten, että mahdollistetaan yhtenäiset käyttöön otettavat järjestelmät. Jäsenvaltioita ei pitäisi estää pitämästä voimassa tai ottamasta käyttöön alueellaan tiukempia kansallisia sääntöjä, jotka tarjoavat korkeamman suojelun tason hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä vastaan yritysten välisissä suhteissa maataloustuote- ja elintarvikeketjussa, edellyttäen että noudatetaan sisämarkkinoiden toimintaan sovellettavaa unionin oikeutta ja että tällaiset säännöt ovat oikeasuhteisia.
- (40) Jäsenvaltioilla olisi myös oltava mahdollisuus pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallisia sääntöjä, joilla on tarkoitus torjua hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä, jotka eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan, edellyttäen että noudatetaan sisämarkkinoiden toimintaan sovellettavaa unionin oikeutta ja että tällaiset säännöt ovat oikeasuhteisia. Tällaiset kansalliset säännöt voisivat mennä tätä direktiiviä pidemmälle esimerkiksi ostajien ja tavarantoimittajien kokoa, ostajien suojelua, tuotevalikoimaa ja palveluvalikoimaa koskevilta osin. Tällaiset kansalliset säännöt voisivat myös mennä tässä direktiivissä lueteltujen kiellettyjen hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen lukumäärää ja tyyppiä pidemmälle.
- (41) Tällaisia kansallisia sääntöjä sovellettaisiin vapaaehtoisten hallintotoimenpiteiden, kuten kansallisten menettelysääntöjen tai SCI-toimitusketjualoitteen rinnalla. Tavarantoimittajien ja ostajien välisen vaihtoehdoisen riitojen ratkaisun käyttöön olisi nimenomaisesti kannustettava, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tavarantoimittajan oikeutta tehdä valituksia tai kääntyä siviilituomioistuinten puoleen.
- (42) Komissio valvoo tämän direktiivin täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. Lisäksi komission olisi voitava arvioida tämän direktiivin tehokkuutta. Tätä varten jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten olisi toimitettava komissiolle vuotuinen kertomus. Kyseisissä kertomuksissa olisi tarpeen mukaan annettava määrällisiä ja laadullisia tietoja valituksista,

tutkimuksista ja tehdyistä päätöksistä. Komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa, jotta voidaan varmistaa raportointivelvoitteen yhdenmukainen täytäntöönpano. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 ⁽⁷⁾ mukaisesti.

- (43) Tehokkaan täytäntöönpanon takaamiseksi toimita, jotka koskevat hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä yritysten välisissä suhteissa maataloustuote- ja elintarvikeketjussa, komissio tarkastelee tämän direktiivin soveltamista ja toimittaa kertomuksen Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Kyseisessä tarkastelussa olisi arvioitava erityisesti maataloustuote- ja elintarvikeketjussa esiintyvien hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen torjumiseen tarkoitettujen kansallisten toimenpiteiden tehokkuutta sekä valvontaviranomaisten yhteistyön tehokkuutta. Tarkastelussa olisi myös kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, onko jatkossa perusteltua suojella tavarantoimittajien lisäksi maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden ostajia toimitusketjussa. Kertomukseen olisi tarvittaessa liitettävä lainsäädäntöehdotukset.
- (44) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta, eli unionin suojelun vähimmäistason ottamista käyttöön yhdenmukaistamalla jäsenvaltioiden erilaisia toimenpiteitä hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen osalta, vaan se voidaan sen laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Jotta voidaan torjua käytäntöjä, jotka poikkeavat jyrkästi hyvästä kauppatavasta, jotka ovat kunniallisen ja vilpittömän menettelyn vastaisia ja jotka ovat yhden kauppakumppanin yksipuolisesti toiselle määräämiä, tässä direktiivissä vahvistetaan vähimmäisluettelo kielletyistä hyvän kauppatavan vastaisista käytännöistä ostajien ja tavarantoimittajien välisissä suhteissa maataloustuote- ja elintarvikeketjussa ja annetaan vähimmäissäännöt, jotka koskevat kyseisten kieltojen täytäntöönpanon valvontaa ja järjestelyjä valvontaviranomaisten välistä koordinaatiota varten.

2. Tätä direktiiviä sovelletaan tiettyihin hyvän kauppatavan vastaisiin käytäntöihin, joita esiintyy maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kaupassa, kun myyjänä ovat:

- tavarantoimittajat, joiden vuotuinen liikevaihto on enintään 2 000 000 euroa, ja kun ostajien vuotuinen liikevaihto on yli 2 000 000 euroa;
- tavarantoimittajat, joiden vuotuinen liikevaihto on yli 2 000 000 euroa ja enintään 10 000 000 euroa, ja kun ostajien vuotuinen liikevaihto on yli 10 000 000 euroa;
- tavarantoimittajat, joiden vuotuinen liikevaihto on yli 10 000 000 euroa ja enintään 50 000 000 euroa, ja kun ostajien vuotuinen liikevaihto on yli 50 000 000 euroa;
- tavarantoimittajat, joiden vuotuinen liikevaihto on yli 50 000 000 euroa ja enintään 150 000 000 euroa, ja kun ostajien vuotuinen liikevaihto on yli 150 000 000 euroa;
- tavarantoimittajat, joiden vuotuinen liikevaihto on yli 150 000 000 euroa ja enintään 350 000 000 euroa, ja kun ostajien vuotuinen liikevaihto on yli 350 000 000 euroa.

Ensimmäisen alakohdan a–e alakohdassa tarkoitettua tavarantoimittajien ja ostajien vuotuista liikevaihtoa on tulkittava komission suosituksen 2003/361/EY ⁽⁸⁾ liitteen asiaankuuluvien osien ja erityisesti siinä olevan 3, 4 ja 6 artiklan mukaisesti, mukaan lukien ”riippumattoman yrityksen”, ”omistusyhteisy yrityksen” ja ”sidosyrityksen” määritelmät sekä muut vuotuisen liikevaihtoon liittyvät seikat.

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽⁸⁾ Komission suositus 2003/361/EY, annettu 6 päivänä toukokuuta 2003, mikroyritysten sekä pienten ja keskusuurten yritysten määritelmästä (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36).

Poiketen siitä, mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, tätä direktiiviä sovelletaan maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kaupassa, kun myyjänä ovat tavarantoimittajat, joiden vuotuinen liikevaihto on enintään 350 000 000 euroa, ja kun kaikki ostajat ovat viranomaisia.

Tätä direktiiviä sovelletaan myyntiin, jossa joko tavarantoimittaja tai ostaja, tai molemmat, ovat sijoittautuneet unioniin.

Tätä direktiiviä sovelletaan myös palveluihin, sikäli kuin niihin viitataan nimenomaisesti 3 artiklassa, joita ostaja tarjoaa tavarantoimittajalle.

Tätä direktiiviä ei sovelleta tavarantoimittajien ja kuluttajien välisiin sopimuksiin.

3. Tätä direktiiviä sovelletaan toimitussopimuksiin, jotka on tehty niiden toimenpiteiden soveltamispäivän jälkeen, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä 13 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.

4. Toimitussopimukset, jotka on tehty ennen niiden toimenpiteiden julkaisemista, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä 13 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti, on saatettava tämän direktiivin mukaisiksi 12 kuukauden kuluessa kyseisestä julkaisupäivästä.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- 1) 'maataloustuotteilla ja elintarvikkeilla' Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen liitteessä I lueteltuja tuotteita sekä tuotteita, joita ei luetella kyseisessä liitteessä mutta jotka on jalostettu käytettäväksi elintarvikkeena käyttäen kyseisessä liitteessä lueteltuja tuotteita;
- 2) 'ostajalla' sellaista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, kyseisen henkilön sijoittautumispaikasta riippumatta, tai viranomaista unionissa, joka ostaa maataloustuotteita ja elintarvikkeita; 'ostajalla' voidaan tarkoittaa myös tällaisten luonnollisten ja oikeushenkilöiden ryhmää;
- 3) 'viranomaisella' kansallisia viranomaisia, alue- tai paikallisviranomaisia, julkisoikeudellisia laitoksia sekä yhden tai useamman tällaisen viranomaisen tai yhden tai useamman tällaisen julkisoikeudellisen laitoksen muodostamia yhteenliittymiä;
- 4) 'tavarantoimittajalla' sijoittautumispaikasta riippumatta maataloustuottajaa tai luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka myy maataloustuotteita ja elintarvikkeita; 'tavarantoimittajalla' voidaan tarkoittaa myös tällaisten maataloustuottajien tai tällaisten luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden ryhmää, kuten tuottajaorganisaatiot, tavarantoimittajaorganisaatiot ja tällaisten organisaatioiden yhteenliittymät;
- 5) 'pilaantuvilla maataloustuotteilla ja elintarvikkeilla' maataloustuotteita ja elintarvikkeita, joista voi tulla luonnostaan tai niiden jalostusvaiheessa myytäväksi kelpaamattomia 30 päivän kuluessa korjaamisesta, tuottamisesta tai jalostamisesta.

3 artikla

Hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen kieltäminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vähintään kaikki seuraavat hyvän kauppatavan vastaiset käytännöt kielletään:

a) ostaja maksaa tavarantoimittajalle,

i) jos tuotteiden toimittamisesta säännöllisesti määrätään toimitussopimuksessa:

- pilaantuvista maataloustuotteista ja elintarvikkeista myöhemmin kuin 30 päivää sen jälkeen, kun sovittu toimituskausi, jonka aikana toimituksia on tehty, on päättynyt, tai myöhemmin kuin 30 päivää sen päivän jälkeen, jona maksettava määrä kyseiselle toimituskaudelle on vahvistettu, riippuen siitä, kumpi näistä päivistä on myöhäisempi;
- muista maataloustuotteista ja elintarvikkeista myöhemmin kuin 60 päivää sen jälkeen, kun sovittu toimituskausi, jonka aikana toimituksia on tehty, on päättynyt, tai myöhemmin kuin 60 päivää sen päivän jälkeen, jona maksettava määrä kyseiselle toimituskaudelle on vahvistettu, riippuen siitä, kumpi näistä päivistä on myöhäisempi;

tässä alakohdassa mainittujen maksuaikojen soveltamisen kannalta katsotaan joka tapauksessa, että sovitut toimituskaudet ovat enintään yhden kuukauden pituisia;

ii) jos tuotteiden toimittamisesta säännöllisesti ei määrätä toimitussopimuksessa:

- pilaantuvista maataloustuotteista ja elintarvikkeista myöhemmin kuin 30 päivää toimituspäivän jälkeen tai myöhemmin kuin 30 päivää sen päivän jälkeen, jona maksettava määrä on vahvistettu, riippuen siitä, kumpi näistä päivistä on myöhäisempi;
- muista maataloustuotteista ja elintarvikkeista myöhemmin kuin 60 päivää toimituspäivän jälkeen tai myöhemmin kuin 60 päivää sen päivän jälkeen, jona maksettava määrä on vahvistettu, riippuen siitä, kumpi näistä päivistä on myöhäisempi.

Sen estämättä, mitä tämän alakohdan i ja ii alakohdassa säädetään, jos ostaja vahvistaa maksettavan määrän:

- edellä i alakohdassa tarkoitetut maksuajat alkavat kuluu siitä, kun sovittu toimituskausi, jonka aikana toimituksia on tehty, on päättynyt; ja
 - edellä ii alakohdassa tarkoitetut maksuajat alkavat kuluu toimituspäivästä;
- b) ostaja peruuttaa pilaantuvien maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden tilaukset niin lyhyellä varoitusaajalla, että tavarantoimittajan ei voida kohtuudella odottaa löytävän muuta vaihtoehtoa kyseisten tuotteiden myymiseksi tai käyttämiseksi; alle 30 päivän varoitusaikaa on aina pidettävä lyhyenä varoitusaikana; jäsenvaltiot voivat tietyillä aloilla asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa vahvistaa varoitusaikaksi alle 30 päivää;
- c) ostaja muuttaa yksipuolisesti maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden toimitussopimuksen ehtoja, jotka koskevat maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden toimituksen tai jakelun tiheyttä, menetelmää, paikkaa, ajankohtaa tai määrää tai jotka koskevat laatuvaatimuksia, maksuehtoja tai hintoja tai palvelujen tarjoamista sikäli kuin niihin viitataan nimenomaisesti 2 kohdassa;
- d) ostaja vaatii tavarantoimittajalta maksuja, jotka eivät liity tavarantoimittajan maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden myyntiin;
- e) ostaja vaatii, että tavarantoimittaja maksaa maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden pilaantumisesta tai häviämisestä, joka aiheutuu ostajan tiloissa tai sen jälkeen, kun omistus on siirtynyt ostajalle, jos tällainen pilaantuminen tai häviäminen ei ole aiheutunut tavarantoimittajan laiminlyönnistä tai virheestä, tai molemmista;
- f) ostaja kieltäytyy vahvistamasta kirjallisesti ostajan ja tavarantoimittajan välisen toimitussopimuksen ehtoja, joista tavarantoimittaja on pyytänyt kirjallista vahvistusta; tätä ei sovelleta silloin, kun toimitussopimus koskee tuotteita, jotka tuottajaorganisaation, mukaan lukien osuuskunta, jäsenen on määrä toimittaa tuottajaorganisaatiolle, jonka jäsen tavarantoimittaja on, jos kyseisen tuottajaorganisaation sääntöihin tai näissä säännöissä vahvistettuihin taikka niistä johdettuihin sääntöihin ja päätöksiin sisältyy määräyksiä, jotka vaikutuksiltaan vastaavat toimitussopimuksen ehtoja;
- g) ostaja hankkii, käyttää tai ilmaisee laittomasti tavarantoimittajan liikesalaisuuksia Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2016/943 (*) tarkoitetussa merkityksessä;
- h) ostaja uhkaa toteuttaa tai toteuttaa kaupallisia kostotoimia tavarantoimittajaa vastaan, jos tavarantoimittaja käyttää sopimusperusteisia tai lakisääteisiä oikeuksiaan, mukaan lukien oikeus tehdä valitus valvontaviranomaisille tai tehdä yhteistyötä valvontaviranomaisten kanssa tutkimuksen aikana;
- i) ostaja vaatii tavarantoimittajalta korvausta tavarantoimittajan tuotteiden myyntiä koskevien asiakasvalitusten käsitteilyn kustannuksista, vaikka tavarantoimittaja ei ole syyllistynyt laiminlyöntiin tai virheeseen.

Ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitetulla kiellolla ei kuitenkaan rajoiteta seuraavien soveltamista:

- maksuviivästyksen seuraamukset ja oikeussuojakeinot, sellaisena kuin niistä säädetään direktiivissä 2011/7/EU, joita sovelletaan kyseisessä direktiivissä vahvistetuista maksuajoista poiketen tässä direktiivissä vahvistettujen maksuaikojen perusteella;
- ostajan ja tavarantoimittajan mahdollisuus sopia arvon jakamista koskevasta lausekkeesta, jota tarkoitetaan asetuksen (EU) N:o 1308/2013 172 a artiklassa.

(*) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/943, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2016, julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta (EUVL L 157, 15.6.2016, s. 1).

Ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettua kieltoa ei kuitenkaan sovelleta maksuihin, jotka

- ostaja suorittaa tavarantoimittajalle, kun tällaiset maksut suoritetaan koulujärjestelmän puitteissa asetuksen (EU) N:o 1308/2013 23 artiklan mukaisesti;
- ovat terveydenhuoltopalveluja tarjoavien julkisyhteisöjen, joita tarkoitetaan direktiivin 2011/7/EU 4 artiklan 4 kohdan b alakohdassa, suorittamia;
- ovat sellaisten toimitussopimusten mukaisia, jotka on tehty viininvalmistukseen tarkoitettujen rypäleiden tai puristemehun toimittajien ja niiden suorien ostajien välillä, edellyttäen
 - i) että myyntitapahtumien erityiset maksuehdot sisältyvät vakiosopimuksiin, joista on tehty jäsenvaltiossa velvoittavia asetuksen (EU) N:o 1308/2013 164 artiklan nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019, ja että jäsenvaltiot uusivat tämän vakiosopimusten soveltamisalan laajentamisen kyseisestä päivästä alkaen ilman, että maksuehdoja muutetaan merkittävästi rypäleiden tai puristemehun toimittajien vahingoksi; ja
 - ii) että viininvalmistukseen tarkoitettujen rypäleiden tai puristemehun toimittajien ja niiden suorien ostajien välillä tehdyt toimitussopimukset ovat monivuotisia tai niistä tulee monivuotisia.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vähintään kaikki seuraavat kaupan käytännöt kielletään, ellei niistä ole sovittu aikaisemmin selkeästi ja yksiselitteisesti toimitussopimuksessa tai tavarantoimittajan ja ostajan välillä myöhemmin tehdyssä sopimuksessa:

- a) ostaja palauttaa myymättä jääneet maataloustuotteet ja elintarvikkeet tavarantoimittajalle maksamatta kyseisistä myymättä jääneistä tuotteista tai maksamatta näiden tuotteiden hävittämisestä, tai kummastakaan;
- b) tavarantoimittajalta veloitetaan maksu edellytyksenä sille, että sen maataloustuotteita ja elintarvikkeita varastoidaan, pidetään esillä tai sisällytetään tuotevalikoimaan taikka tällaisia tuotteita asetetaan saataville markkinoilla;
- c) ostaja vaatii, että tavarantoimittaja vastaa kaikista tai osasta kustannuksia, joita aiheutuu, kun ostaja myy maataloustuotteita ja elintarvikkeita alennuksella osana myynninedistämistä;
- d) ostaja vaatii, että tavarantoimittaja maksaa ostajan toteuttamasta maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden mainonnasta;
- e) ostaja vaatii, että tavarantoimittaja maksaa ostajan toteuttamasta maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden markkinoinnista;
- f) ostaja veloittaa tavarantoimittajalta henkilöstöstä, joka sisustaa tavarantoimittajan tuotteiden myyntiin käytettyjä tiloja.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ensimmäisen alakohdan c alakohdassa tarkoitettujen kaupan käytännöt kielletään, ellei ostaja ennen myynninedistämistä, joka toteutetaan ostajan aloitteesta, täsmennä myynninedistämiskautta ja alennettuun hintaan tilattavien maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden odotettua määrää.

3. Jos ostaja vaatii maksua 2 kohdan ensimmäisen alakohdan b, c, d, e tai f alakohdassa tarkoitetuissa tilanteissa, ostajan on tavarantoimittajan pyynnöstä toimitettava tavarantoimittajalle kirjallinen arvio maksuista yksikkökohtaisesti tai yhteensä, sen mukaan kumpi on asianmukainen, ja 2 kohdan ensimmäisen alakohdan b, d, e tai f alakohdassa tarkoitetuissa tilanteissa toimitettava tavarantoimittajalle myös kirjallinen arvio kustannuksista ja kyseisen arvion perusta.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 ja 2 kohdassa säädetyt kiellot ovat kansainvälisesti pakottavia säännöksiä, joita sovelletaan kaikkiin kyseisten kieltojen soveltamisalaan kuuluviin tilanteisiin, riippumatta siitä, mitä lakia osapuolten väliseen toimitussopimukseen muutoin sovellettaisiin.

4 artikla

Nimetyt valvontaviranomaiset

1. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi viranomainen, joka vastaa 3 artiklassa säädettyjen kieltojen täytäntöönpanon valvonnasta kansallisella tasolla, jäljempänä 'valvontaviranomainen', ja ilmoitettava komissiolle kyseisestä nimeämisestä.

2. Jos jäsenvaltio nimeää alueellaan useamman kuin yhden valvontaviranomaisen, sen on nimettävä yksi yhteyspiste sekä valvontaviranomaisten keskinäistä yhteistyötä että komission kanssa tehtävää yhteistyötä varten.

5 artikla

Valitukset ja luottamuksellisuus

1. Tavarantoimittajat voivat osoittaa valitukset joko sen jäsenvaltion valvontaviranomaiselle, johon tavarantoimittaja on sijoittautunut, tai sen jäsenvaltion valvontaviranomaiselle, johon ostaja, jonka epäillään harjoittaneen kiellettyä kaupan käytäntöä, on sijoittautunut. Sillä valvontaviranomaisella, jolle valitus on osoitettu, on oltava toimivalta valvoa 3 artiklassa säädettyjen kieltojen täytäntöönpanoa.
2. Tuottajaorganisaatioilla, muilla tavarantoimittajaorganisaatioilla ja tällaisten organisaatioiden yhteenliittymillä on oltava oikeus tehdä valitus yhden tai useamman jäsenensä pyynnöstä tai tarvittaessa jäsenorganisaatioidensa yhden tai useamman jäsenen pyynnöstä, jos kyseiset jäsenet katsovat, että kielletty kaupan käytäntö on vaikuttanut niihin. Muilla organisaatioilla, joilla on oikeutettu etu edustaa tavarantoimittajia, on oltava oikeus tehdä valituksia tavarantoimittajan pyynnöstä ja tämän edun mukaisesti edellyttäen, että tällaiset organisaatiot ovat riippumattomia, voittoa tavoittelemattomia oikeushenkilöitä.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvontaviranomainen ryhtyy valituksen tekijän niin pyytäessä tarvittaviin toimenpiteisiin suojatakseen asianmukaisesti valituksen tekijän tai 2 kohdassa tarkoitettujen jäsenten tai tavarantoimittajien henkilöllisyyden ja suojatakseen asianmukaisesti muiden sellaisten tietojen luottamuksellisuuden, joiden osalta valituksen tekijä katsoo tällaisten tietojen paljastamisen vahingoittavan valituksen tekijän tai kyseisten jäsenten tai tavarantoimittajien etuja. Valituksen tekijän on yksilöitävä tiedot, joita se pyytää käsiteltävän luottamuksellisesti.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valituksen vastaanottava valvontaviranomainen ilmoittaa valituksen tekijälle kohtuullisen ajan kuluessa valituksen vastaanottamisesta, miten se aikoo toteuttaa valituksen käsittelyn.
5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos valvontaviranomainen katsoo, että valituksen tutkimiseen ei ole riittäviä perusteita, sen on ilmoitettava valituksen tekijälle syistä kohtuullisen ajan kuluessa valituksen vastaanottamisesta.
6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos valvontaviranomainen katsoo, että valituksen tutkimiseen on riittävät perusteet, sen on pantava vireille, suoritettava ja saatettava päätökseen valituksen tutkinta kohtuullisessa ajassa.
7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos valvontaviranomainen toteaa, että ostaja on rikkonut 3 artiklassa tarkoitettuja kieltoja, sen on vaadittava ostajaa lopettamaan kielletty kaupan käytäntö.

6 artikla

Valvontaviranomaisten valtuudet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kullakin niiden valvontaviranomaisella on tarvittavat resurssit ja asiantuntemus tehtäviensä hoitamiseksi, ja myönnettävä niille seuraava toimivalta:
 - a) toimivalta panna vireille ja suorittaa tutkimuksia omasta aloitteestaan tai valituksen perusteella;
 - b) toimivalta vaatia ostajia ja tavarantoimittajia esittämään kaikki tarvittavat tiedot kiellettyjä kaupan käytäntöjä koskevien tutkimusten suorittamiseksi;
 - c) toimivalta suorittaa paikan päällä tapahtuvia ennalta ilmoittamattomia tarkastuksia osana tutkimuksiaan kansallisten sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti;
 - d) toimivalta tehdä päätöksiä, joissa todetaan 3 artiklassa säädettyjen kieltojen rikkominen ja vaaditaan ostajaa lopettamaan kielletty kaupan käytäntö; viranomainen voi pidättäytyä tällaisen päätöksen tekemisestä, jos kyseisestä päätöksestä aiheutuisi riski valituksen tekijän henkilöllisyyden paljastumisesta tai sellaisten muiden tietojen paljastumisesta, joiden osalta valituksen tekijä katsoo tällaisen paljastumisen vahingoittavan etujaan, ja edellyttäen, että valituksen tekijä on yksilöinyt tällaiset tiedot 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti;
 - e) toimivalta määrätä sakkoja ja muita yhtä tehokkaita seuraamuksia sekä väli-toimia tai käynnistää menettelyt sakkojen ja muiden yhtä tehokkaiden seuraamusten sekä väli-toimien määräämiseksi rikkojalle kansallisten sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti;
 - f) toimivalta julkaista säännöllisesti d ja e alakohdan mukaisesti tehdyt päätöksensä.

Ensimmäisen alakohdan e alakohdassa tarkoitettujen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, ja niissä on otettava huomioon rikkomisen luonne, kesto, toistuvuus ja vakavuus.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitetun toimivallan käyttöön sovelletaan puolustusvoimien käyttöä koskevia asianmukaisia suojatoimia unionin oikeuden ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan yleisten periaatteiden mukaisesti myös tapauksissa, joissa valituksen tekijä pyytää 5 artiklan 3 kohdan nojalla tietojen luottamuksellista käsittelyä.

7 artikla

Vaihtoehtoinen riitojenratkaisu

Jäsenvaltiot voivat kannustaa tehokkaiden ja riippumattomien vaihtoehtoisten riitojenratkaisumekanismien, kuten sovittelun, vapaaehtoiseen käyttöön ratkaistaessa tavarantoimittajien ja ostajien välisiä riitoja, jotka koskevat ostajan harjoittamia hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tavarantoimittajien oikeutta tehdä valituksia 5 artiklan mukaisesti ja 6 artiklan mukaisia valvontaviranomaisten valtuuksia.

8 artikla

Valvontaviranomaisten yhteistyö

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvontaviranomaiset tekevät tehokkaasti yhteistyötä keskenään ja komission kanssa ja että ne antavat toisilleen vastavuoroista apua tutkimuksissa, joilla on valtioiden rajat ylittävä ulottuvuus.

2. Valvontaviranomaisten on kokoonnuttava vähintään kerran vuodessa keskustelemaan tämän direktiivin soveltamisesta 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen vuosikertomusten pohjalta. Valvontaviranomaisten on keskusteltava parhaista käytännöistä, uusista tapauksista ja viimeisimmästä kehityksestä maataloustuote- ja elintarvikeketjussa esiintyvien hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen alalla sekä vaihdettava tietoja erityisesti tämän direktiivin mukaisesti hyväksymistään täytäntöönpanotoimenpiteistä ja niiden valvontakäytännöistä. Valvontaviranomaiset voivat antaa suosituksia, joilla kannustetaan tämän direktiivin johdonmukaiseen soveltamiseen ja parannetaan valvontaa. Komissio avustaa näiden kokousten järjestämisessä.

3. Komissio perustaa verkkosivuston, joka mahdollistaa valvontaviranomaisten välisen ja komission kanssa tapahtuvan tietojenvaihdon, etenkin vuosittaisiin kokouksiin liittyen, ja hallinnoi sitä. Komissio perustaa julkisen verkkosivuston, jossa on nimettyjen valvontaviranomaisten yhteystiedot ja linkkejä kansallisten valvontaviranomaisten tai muiden jäsenvaltioiden viranomaisten verkkosivustoille, joilla on tietoja 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä.

9 artikla

Kansalliset säännöt

1. Suojelun korkeamman tason varmistamiseksi jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön sääntöjä, joilla on tarkoitus torjua hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä ja jotka ovat tiukempia kuin tässä direktiivissä säädetyt, edellyttäen että tällaiset kansalliset säännöt ovat yhteensopivia sisämarkkinoiden toimintaa koskevien sääntöjen kanssa.

2. Tällä direktiivillä ei rajoiteta sellaisten kansallisten sääntöjen soveltamista, joilla on tarkoitus torjua hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä, jotka eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan, edellyttäen että tällaiset säännöt ovat yhteensopivia sisämarkkinoiden toimintaa koskevien sääntöjen kanssa.

10 artikla

Raportointi

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden valvontaviranomaiset julkaisevat tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvista toimistaan vuosikertomuksen, jossa muun muassa esitetään saatujen valitusten lukumäärä sekä vireille pantujen ja päätettyjen tutkimusten lukumäärä edeltävän vuoden aikana. Kertomuksessa on oltava kustakin päätetystä tutkimuksesta asiaa kuvaava tiivistelmä, tutkimuksen tulos ja tarvittaessa tehty päätös, jollei 5 artiklan 3 kohdassa säädetyistä luottamuksellisuutta koskevista vaatimuksista muuta johdu.

2. Jäsenvaltioiden on lähetettävä kunkin vuoden 15 päivään maaliskuuta mennessä komissiolle kertomus hyvän kauppatavan vastaisista käytännöistä yritysten välisissä suhteissa maataloustuote- ja elintarvikeketjussa. Tämän kertomuksen on sisällettävä erityisesti kaikki asiaankuuluvat tiedot tämän direktiivin mukaisten sääntöjen soveltamisesta ja täytäntöönpanon valvonnasta asianomaisessa jäsenvaltiossa edeltävän vuoden aikana.

3. Komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa vahvistetaan seuraavat:
 - a) edellä olevan 2 kohdan soveltamiseksi tarvittavia tietoja koskevat säännöt;
 - b) jäsenvaltioiden komissiolle lähetettävien tietojen hallintaa koskevat järjestelyt sekä tällaisten tietojen sisältöä ja muotoa koskevat säännöt;
 - c) järjestelyt, joilla tiedot ja asiakirjat toimitetaan jäsenvaltioille, kansainvälisille organisaatioille, kolmansien maiden toimivaltaisille viranomaisille tai kansalaisille tai asetetaan niiden saataville, jollei henkilötietojen suojasta ja maataloustuottajien ja yritysten liikesalaisuuksien suojaamiseen liittyvästä oikeutetuista eduista muuta johdu.

Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

11 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa asetuksen (EU) N:o 1308/2013 229 artiklalla perustettu maatalouden yhteisen markkinajärjestelyn komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.
2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.

12 artikla

Arviointi

1. Komissio tekee ensimmäisen arvioinnin tästä direktiivistä 1 päivään marraskuuta 2025 mennessä ja toimittaa kertomuksen kyseisen arvioinnin keskeisistä havainnoista Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Tällaiseen kertomukseen voidaan tarvittaessa liittää lainsäädäntöehdotuksia.
2. Arvioinnissa on arvioitava ainakin
 - a) maataloustuote- ja elintarvikeketjussa esiintyvien hyvän kauppatavan vastaisten käytäntöjen torjumiseen tarkoitettujen kansallisella tasolla toteutettujen toimenpiteiden tehokkuutta;
 - b) toimivaltaisten valvontaviranomaisten yhteistyön tehokkuutta ja tarpeen mukaan yksilöitävä keinoja tämän yhteistyön parantamiseksi.
3. Komissio perustaa 1 kohdassa tarkoitettujen kertomusten 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin vuosikertomuksiin. Komissio voi tarvittaessa pyytää jäsenvaltioilta lisätietoja, mukaan lukien tiedot kansallisella tasolla toteutettujen toimenpiteiden tehokkuudesta sekä yhteistyön ja vastavuoroisen avun tehokkuudesta.
4. Komissio esittää viimeistään 1 päivänä marraskuuta 2021 Euroopan parlamentille ja neuvostolle sekä Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle välikertomuksen tämän direktiivin kansallisen lainsäädännön osaksi saattamista ja täytäntöönpanoa koskevasta tilanteesta.

13 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 1 päivänä toukokuuta 2021. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle.

Niiden on sovellettava näitä säännöksiä viimeistään 1 päivänä marraskuuta 2021.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

*14 artikla***Voimaantulo**

Tämä direktiivi tulee voimaan viidentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

*15 artikla***Osoitus**

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 17 päivänä huhtikuuta 2019.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

A. TAJANI

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

G. CIAMBA
